



Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 23.9.2013
čj. SRS 051322/2013

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 18 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 26.8.–22.9.2013

1. Počasí

Ve sledovaném období převládalo polojasno až zataženo, (ve vyšších polohách ranní mlhy), s občasnými přeháňkami. Ranní teploty se pohybovaly od 8 do 13 °C, odpolední teploty byly limitovány oblačností, při vyjasnění vystupovaly až k 25 °C (např. 7.9.), při zatažené obloze a dešti pouze kolem 15 °C. Celkový úhrn srážek od začátku sledovaného období naměřený meteostanicí v Měšicích u Tábora činí 73,4 mm.



2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Řepky jsou zasety, ošetřeny herbicidy proti plevelům a výdrolu, místy již použity regulátory růstu na zkrácení a lepší prezimování. Velikost zasetych řepok se liší podle termínu setí a množství srážek v lokalitě od cca děložních listů do pěti pravých listů. Díky občasným přeháňkám se zpomalila sklizeň kukuřice na siláž a brambor. Část ozimých obilnin je již zaseta, většina bude seta na přelomu září a října tzn. po agrotechnickém termínu.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 00-12 BBCH)

Probíhá setí pšenic, růstové fáze zasetych porostů se pohybují od fáze suchého semene, do fáze 2. listu.

Slabý výskyt **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** na výdrolech zaznamenán v okrese Tábor (Dub u Ratibořských Hor, 4.9.).

Pozorování dospělců na podzim (na vzešlých výdrolech obilnin, orientačně v září a na vzešlých ozimech vysetých v blízkosti loňských ozimů, orientačně fáze 12-29 BBCH, v první či druhé polovině října – dle počasí, do prvního mrazu). Pozoruje se pokud možno za slunného bezvětřího počasí, nejlépe v pozdním odpolední před západem slunce především na řidších prosvětlených místech porostů. U ozimů se preferují širší okraje ze strany, kde byly ozimy v předchozím roce. Kontroluje se množství dospělců kříška polního na 100 smyků. Kritické číslo je 3-7 dospělců na 100 smyků.



Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorován v okrese Písek (Krsice, 20.9.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na podzim se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

KUKUŘICE (RF 83-87 BBCH)

Porosty kukuřic dohánějí zpoždění v růstu a pohybují se od časně voskové zralosti, zrna těstovitá, na bázi ještě vlhká, 45 % sušiny, do fáze fyziologické zralosti, černá skvrna (vrstva na bázi) zrna, asi 60% sušiny v zrnu.

První výskyt **bílorůžové hnily obilky kukuřice (*Fusarium spp.*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 30.8.).

Slabý výskyt **obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*)** na latkách kukuřice byl zaznamenán v okrese Třebíč (Smrk na Moravě, 30.8., Valdík, 30.8.), Tábor (Soběslav, 13.9., Želeč, u Tábora, 17.9.) a Jindřichův Hradec (Pleše, 10.9., Kardašova Řečice, 12.9.).

Preventivní ochrana spočívá v kvalitní orbě po sklizni, střídání plodin, vyrovnané výživě, přiměřené hustotě porostu, omezení mechanického poškození rostlin a chemické ochraně proti bzunce ječné (infekce do zraněných míst). Vzhledem k biologii patogenu nelze využít moření osiva. Nemá registrován žádný fungicid.

První výskyt **obecné listové spály kukuřice (*Cochliobolus heterostrophus*)** zaznamenán v okrese Třebíč (Valdík, 30.8.).

Silný výskyt dospělců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** ve feromonových lapačích byl zachycen v oblasti kontinuálního šíření v okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 12.9.), Třebíč (Rapotice, 12.9.) a Jihlava (Sedlatice, 5.9.), slabý výskyt v okrese České Budějovice (Chotýčany, 29.8.). Silný výskyt v nárazníkové zóně byl pozorován v okrese Český Krumlov (Velešín, 5.9.), střední výskyty v okrese Tábor (Pořín, 29.8., Soběslav, 3.9.), slabé výskyty v okrese Český Krumlov (Mirkovice, 30.8., Netřebice, 30.8.), Tábor (Hodětín, 29.8.), Prachovice (Čkyně, 5.9.).

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic v oblasti kontinuálního šíření, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin – výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lepových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 24. června do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapačích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Poškození rostlin housenkami **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** bylo zjištěno v okrese Třebíč (Říčov, 6.9., Ptáčov, 30.8., Valdík, 30.8., Budišov, 29.8.), Strakonice (Katovice, 10.9.), Jindřichův Hradec (Pleše, 10.9., Kardašova Řečice, 12.9.), Tábor (Soběslav, 13.9.).



Preventivní metodou ochrany je dodržování osevního postupu (nepěstovat kukuřici po kukuřici) a hluboká orba.

Účinnost chemické a biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou pravidelně aktualizovány na webových stránkách srs: <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organisms/nalety-skudcu-do-svetelných-lapaců.html>

Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených snůšek začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavě pigmentovanou hlavou.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 09-15 BBCH)

Brzy seté porosty řepky měly dobré vláhové i klimatické podmínky pro vzházení a růst. Nacházejí se v růstových fázích od vzházení do 5. pravého listu.

Lokálně po celé oblasti je zaznamenáno **poškození porostů herbicidy** na bázi účinné látky clomazone (vybělení listů).

Byly pozorovány první výskyty slimáčků se slabou intenzitou, **slimáček síťkovaný (Deroceras reticulatum)** byl zjištěn v okresech Tábor (Březnice u Bechyně, 29.8., Želeč u Tábora. 30.8.).

Slimáček polní (Deroceras agreste) byl zjištěn v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 29.8.).

K opatřením, která redukuje výskyty slimáků a plzáků patří likvidace posklizňových zbytků, výdrolu a plevelů. Redukce zpracování a hrudovitost půdy podporují vzrůst populace, protože vytvářejí vhodné úkryty a podmínky pro kladení vajíček. Způsob chemické ochrany se volí podle zjištěné hustoty napadení na okrajové, pásové a celoplošné. Po zjištění výskytu je vhodné aplikovat moluskocid do řádků při setí nebo 2-3 dny pře vzejitím. Hraniční teploty pro použití přípravku jsou 9-16 °C. Zjišťuje se počet jedinců na jednu past a den (past 50 × 50 cm). Práh škodlivosti představují 3 jedinci na 1 past a 1 den.

První výskyty **dřepčíka olejového (Psylliodes chrysocephalus)** v Měřickém území byly pozorovány v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 17.9.), Třebíč (Březník, 18.9.), Tábor (Dolní Hořice, 19.9., Březnice u Bechyně, 19.9.), Pelhřimov (Pelhřimov, 19.9.).

Chemická ochrana se provádí mořením osiva a aplikací insekticidů proti dospělcům. Ošetření se na podzim doporučuje při 1 – 3 broucích na 1 m řádku nebo při 100 a více broucích ve 3 Měřickém území za den.

První výskyt housenek **můry kapustové (Plutella maculipennis)** a požíreků na listech byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 17.9.).

Slabý výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** zaznamenán v okrese Třebíč (Březník, 18.9., Jaroměřice nad Rokytnou, 19.9., Zárubice, 19.9.), Tábor (Dolní Hořice, 19.9., Březnice u Bechyně, 19.9.).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

SLUNEČNICE ROČNÍ (RF 85 BBCH)

Porost je v růstové fázi postupujícího vyžírání semen: semena ze střední třetiny černá, zadní strana úboru žlutá, krycí listy s hnědými okraji, vlhkost semen asi 40%.



Slabý výskyt bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*) pozorován v okrese Třebíč (Slavětice, 28.8.).

Ochrana: *Preventivní ochrana – dodržovat zásady střídání plodin, řidší porosty, harmonická výživa, hubení plevelů.*

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 85-99 BBCH)

Porosty brambor se nacházejí ve fázi, kdy listy jsou převážně žluté, stonky počínají žloutnout až po fázi, kdy hlízy jsou odloučené od stonků, postupně probíhá sklizeň.

V okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 2.9., Lipice, 19.9.), Jindřichův Hradec (Kardašova Řečice, 12.9.), Tábor (Prasetín, 12.9.) byl na hlízách zaznamenán slabý výskyt aktinobakteriální obecné strupovitosti bramboru (*Streptomyces scabiei*).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Ochrana spočívá ve výběru vhodné odrůdy a optimální agrotechnice.

V okrese Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 2.9.) byl na hlízách zjištěn slabý výskyt vločkovitosti hlíz bramboru (*Thanatephorus cucumeris*).

Kontrola napadení hlíz se provádí v době sklizně na 100 hlízách.

Chemická ochrana: moření sadbových hlíz.

Černá tečkovitost bramboru (*Colletotrichum coccodes*) byla potvrzena diagnostickou laboratoří na hlízách z okresu Pelhřimov (Starý Pelhřimov, 2.9.).

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ

Slabý výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) byl pozorován v okrese Písek (Cerhonice, 19.9.).

Pozorování hrabošů se provádí u víceletých píceň v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace a po druhé seči jetelovin.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 a více užívaných nor na 1 ha.

VOJTĚŠKA SETÁ

Obecná skvrnitost vojtěšky (*Pseudopeziza medicaginis*) byla pozorována na porostu v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 28.8.).

Ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechnické praxe včetně úklidu posklizňových zbytků, na kterých houba přežívá do dalšího orku. Při silném napadení se provede fytosanitární seč, kterou jsou z porostu odstraněny zdroje infekce. Fungicidní ochrana se neprovádí.

Poškození porostu žírem listopasů spp. (*Sitona* spp.) bylo pozorováno v okrese Třebíč (Březník, 28.8., Mohelno. 5.9.).



Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 5.9., Krahulov, 6.9., Jaroměřice nad Rokytnou, 19.9., Zárubice, 19.9.).

Pozorování a ochrana viz jetel luční.

PASTVINY, LOUKY, TTP

TTP

Diagnostická laboratoř potvrdila výskyt **červené nitkovitosti trav (*Laetisaria fuciformis*)** na vzorku porostu ze zahrady v okrese Jihlava (Jihlava, 20.9.).

Příčinou choroby bývá nedostatečná výživa dusíkem, dlouhodobé zamokření a časté mlhy.

Ochrana: k omezení choroby přispívá pravidelná a vyrovnaná výživa, prořezávání trávníků, případné ošetření fungicidy.

Slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován v okrese Jindřichův Hradec (Pluhův Žďár, 12.9.), Písek (Strážovice u Mirotic, 19.9., Radobyčce, 19.9., Ražice, 20.9.).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 85-89 BBCH)

U jabloní převažuje fáze pokročilého zrání vývoj specifického zbarvení plodů do fáze konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost.

Slabý výskyt **moniliové hniloby jablek (*Monilia fructigena*)** pozorován v okrese Třebíč (Pyšel, 30.8.).

Základem ochrany jsou preventivní opatření, vzdušnost koruny stromu, důsledně je třeba odstraňovat a likvidovat napadené hnijící a mumifikované plody, popřípadě větévky na nichž parazit přetrvává.

Střední výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech zaznamenan v okrese Třebíč (Pyšel, 30.8.), slabý výskyt pozorován v okrese Prachovice (Krtely, 17.9.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně. Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5)7–10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí (využití krátkodobé předpovědi počasí). Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1–2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvatelnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla šestý nebo další dny po předchozím ošetření.



Slabý výskyt samců **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** zachycen v okrese České Budějovice (Temelín, 2.9.), a Prachatice (Krtely, 6.9.).

Slabý výskyt samců **obaleče jabloňového (Hedya nubiferana)** sledován v okrese České Budějovice (Temelín, 26.8.), Prachatice (Krtely, 3.9.).

Ošetření je třeba zahájit 7-8 dní po vrcholu letu první nebo druhé generace. Proti první generaci se ošetřuje jen při malé násadě květenství, nebo při mimořádně silném výskytu motýlů ve feromonovém lapači. Ošetření proti druhé generaci je účelné pokud se ve feromonovém lapači zjistí při dvou až tří denním intervalu 8-10 dospělců v průměru na jeden lapač. Trvá-li let motýlů delší dobu, je možno ošetření zopakovat s přihlédnutím k délce doby účinnosti použitého insekticidu.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 87 BBCH)

Stromy slivoní jsou ve fázi sklizňové zralosti.

Slabé výskyty dospělců **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** ve feromonových lapačích byly zjištěny v okrese České Budějovice (Hosín, 26.8.), Tábor (Soběslav, 27.8., Broučková Lhota, 6.9.), Jihlava (Bedřichov u Jihlavy, 29.8.), Třebíč (Pyšel, 19.9.). Dne 15.9.2013 bylo pozorování ukončeno.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapačů se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

Ve světelném lapači v Humpolci (okres Pelhřimov) pokračují záchyty těchto škůdců: **kovolesskelec gamma (Autographa gamma)** a **osenice černá C (Xestia c-nigrum)**.

Ve světelném lapači v Bohuslavicích (okres Jihlava) pokračují nálety těchto škůdců: **osenice černá c (Xestia c-nigrum)**, **můra zelná (Mamesta brassicae)**, **osenice polní (Agrotis segetum)**.

Za oblastní odbor Tábor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech